אך! איזה ליל (סדר)

נ סיון לשבור מסורת עתיקת יומין הוא מעשה גועלי, חוצפני, וולגרי, מעצבן ווכוח לתגובות זעם היסטריות מצד חלק גדול מהאוכלוסיה העקבית. אבל מה לעשות? צריך תמיד לנסות. אולי זה בכל זאת יצליח והמוני ישראל יזדו לאיש חוצפן אחד במשך שנים.

חג הפסח וליל־הסדר, עם כל הכרוך ב־שניהם, אינם ניתנים לאינטרפרטציות. יש מסורת והדברים ידועים. סדר־הפסח הוא גולת הכותרת של חודש של עבודת־פרך, סבל פיסי ונפשי, הוצאות כספיות ענקיות על כיבוס וילונות, סיוד קירות, ניקוי שטיחים וכו', התמרמרויות, וסירוב להזמנת חברים לטובת המישפחה במובן הרחב של המילה.

סדר־פסח הוא ישיבה ליד שולחן עם אנשים שבתעודת־הזהות שלך כתוב שהם דודים ובשביל זה אתה חייב להם. המיפ־גש השנתי עם דודה שרה ודודה רחל ודודה שולה ודוד יעקב ואח של דוד יעקב וגיסתה של עופרה והילדים של נעמי ואבא של מנחם וכל הילדים של כולם והנכדים של כולם. זוהי הפגישה השנתית עם המבטים של כולם כדי לראות איך את נראית ואם הלא־יוצלח הזה שתפסת לבעל בכלל שווה משהו ואיזה ציון בכלל קיבל הבן שלך לעומת הנכד הגאון שלה. כל זה מסורת.

נכון שחלק קטן מהערב לא מתעסקים בעניינים אישיים, כי מישהו תמיד לוחץ לקרוא את ההגדה עד הסוף וכל השאר מסכימים. כמובן. מסורת. באופן מסורתי יש גם שלושה־ארבעה אנשים שיודעים את השירים והשאר מזמזמים להם באוזן מנ־גינה אחרת. באופן מסורתי כולם מדפ־דפים בהגדה באופן היסטרי כדי לראות איפה זה הקטע **„היה כורך (פסח) מצה ומרור ואוכך ביחד, לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו."** קסע חזק מאוד, כי אחריו כולם מתפרצים באכילת הארוחה המסו־רתית שלעולם אינה משתנה (הארוחות הכי משעממות הן אלה שלא עושות לך כבד בבטן).

מסורת. אחרי הארוחה לאף אחד כבר אין כוח להמשיך ולקרוא, אבל אין ברי־רה — מסורת. זו גם הנקודה שבה הנשים חוטפות את הפריוויליגיה שלהן ללכת ול־השכיב את הילדים בחדר השני. הגברים בין „ברוך אתה" ובין „שפוך חמתך על הגויים" מחליפים קצת מידע על ענייני בורסה ומזכירים שוב שפ"ז 404 היא עדיין מכונית יותר טובה מסוברו, או להיפך. גם זה כבר מסורת.

כשהנשים חוזרות מהשכבת הילדים כולם ביחד פוצחים בשירה סוערת של חד־גדיא חד־גדיא שזה השיר האחרון ולפי המסורת אפשר כבר להתנשק עם הדודים וללכת הביתה לשנה שלמה. מסורת.

ברור לי שכל האמור לעיל אינו מתייחס לכל עם ישראל, אלא רק ל־85 אחוז ממנו. שאר 15 האחוזים הנותרים מתחל־קים לכתות שונות כמו דתיים, קיבוצני־קים, מזוכיסטים וכו'. אלה חוגגים את הפסח בצורה שונה ותבוא עליהם הברכה.

מה שרציתי להסביר בשורות אלה, זה שהעניין כולו לא מוצא חן בעיניי ואני מסרבת להשתתף בו. הודעתי על החלטתי זו להנהלת מישפחתי לפני חמש שנים, ומפני שהצלחתי בעמל רב של שנים רבות להפוך לכיבשה השחורה של המישפחה — כולם קיבלו את הדין.

מאז חמש שנים אני אוהבת את ליל־הסדר, מחכה לו ונהנית ממנו הנאה מרו־בה. שימו לב שאני לא נותנת עצות לאף אחד, רק מספרת לכם אין אנחנו חוגגים. המצרכים הדרושים לליל־סדר מהנה הם כמה זוגות חברים, מורדים או מסוכסכים עם מישפחותיהם, המתחברים יחד לחגוג את החג. סעיף א' בחוזה הבלתי־כתוב ביניהם הוא ההתחייבות לא להשתתף ב־אורגיית הנקיון של עם ישראל. כל אחד מנקה את ביתו מתי שהוא רוצה, כלומר גם הנשים באות לליל־הסדר רעננות, לא עייפות ומוכנות לשיר עד אור הבוקר.

חלוקת התפקידים היא כזאת: את הח־גיגה עורכים תמיד בביתם של סטנלי וא־ביבה, כי יש להם הבית הכי גדול וגם מכונה להדחת כלים. אביבה מכינה את הבשר של המנה העיקרית שהיא (שימו לב!) בכל פעם משהו אחר. זה כדי לא להתחיל מסורת. פעם זה רוסטביף עסיסי, פעם זה כבש קטן על גחלים ופעם זה תרנגול הודו ענק. תרנגול ההודו המנוח של השנה שעברה שקל 17 ק"ג ועד היום אנחנו מדברים עליו. מה יהיה השנה, זו הפתעה.

זהו. בזה תם תפקיד המארחים. הזוג ה־שני, אתי וברוך ממונים על שתי מנות ראשונות. מפני שאתי היא ספרדיה גזענית, יוצא לה האוכל חריף ומשגע. הלאה. מיש־פחתי ואני ממונים על המרק של הקניידלך ועל החרוסת (שני הדברים המסורתיים היחידים דווקא נפלו עלי, זה מפני שאני לא כפופה למוסכמות ואפילו את החרוסת ומרק הקניידלך אני משנה קצת כל שנה, כי אי־אפשר לזכור בדיוק את הכמויות).

מישפחת שמיל, אשתו גורית והילדות הם מומחים גדולים בסלטים, ולכן נגזר עליהם להוכיח שהם שומרים על האליפות ולהביא שני סלטים משגעים. הזוג הקבוע האחרון הם חגן ותמי, שמביאים איזה תבשיל נסיוני ומפתיע לשימחת כל הנוג־עים בדבר. יש לנו גם את דני, ראובן, יגאל ואריק המשתייכים למחלקת הרווקים/גרושים ועניין של מסורת הוא לא לתת להם לבשל. הם ממונים על קניית היינות, הליפתנים ועוגיות הפסח (אם אין לך אשה כדאי שיהיה לך כסף). אם אחד החברים שלכם מגען על אקורדיון והחבר השני מגען על בללייקה וכולכם אוהבים לשיר — יהיה לכם ליל־סדר כמו שלנו.

ועכשיו כמה הצעות למאכלי־א מסורתיים מימרח אגדה

מימרח זה טעמתי בפעם הראשונה בש־בוע שעבר ותיכף נפלתי עליו באהבה גדולה. מי שהמציאה אותו, או שלפה אותו ממטעמי המטבח המארוקאי, היא רותי קדוש. הבשלנית הכי משגעת של מאכלים בנוסח מארוקו (הנוסח האהוב עלי).

המיצרכים: 4 תפוחי־אדמה גדולים, ראש שום, 2 כפות מים, 2 חלמוני ביצה 3/4 כוס שמן, מלח, פלפל ומיץ לימון.

מבשלים את תפוחי־האדמה כמו לפירה. כשהם רכים מכניסים אותם לבלנדר, יחד עם כל שאר המרכיבים מלבד השמן. מער־בלים וכל פעם מוסיפים מעט שמן (כמו שעושים מיונז). המימרח הוא נפלא בכל יומות השנה אבל בפסח הוא מסוגל לשמח כל חתיכת מצה יבשה.

מאפה כרישה (פורי)

למי שלא יודע, כרישה הוא הירק הזה שדומה מאוד לבצל ירוק אבל גדול פי חמישה. קונים 2 קילו כרישה, זורקים את סוף העלים הירוקים. שוטפים ופורסים לפרוסות, מבשלים הכל במי מלח. את ה־כרישה המבושלת טוחנים במכונת־טחינה ושמים הכל על מסננת, כדי שכל המים יצאו. את העיסה שנשארה מערבבים עם 5 ביצים מוקצפות, מלח, פלפל ו־3 כפות קמח מצה.

משמנים תבנית־אפייה, משטיחים עליה את הכל (שלא יהיה עבה מדי) ואופים בתנור כחצי שעה בחום בינוני. חותכים למנות מרובעות ומגישים חם. מישהו אמר לי שזה מאכל תורכי ושמו סונגטו. כך או כך, זה טעים להפליא, וטוב לפסח בגלל העדר חמצים המיניהם.

מנה אחרונה של אבא שלי

משרים 5 מצות בתוך מים. אחרי כמה דקות סוחטים אותן בידיים. את העיסה שנוצרת מכניסים לתוך קצף של 5 ביצים שלמות. מערבבים טוב, מוסיפים קינמון, וניל או קליפת לימון. מוציאים בכל פעם כף של התערובת ומטגנים בשמן חם. שכל הקציצות האלה מוכנות מעבירים אותן לתוך כלי עמוק ורחב.

בסיר לחוד מבשלים כוס וחצי מים עם כוס סוכר. אחרי בישול של רבע שעה בערך, תוך כדי בחישה, הרוטב מסמיך. שופכים אותו על הקציצות המוכנות ומ־שהים הכל ביחד עוד כרבע שעה. אחר־כך אפשר לשפוך את הרוטב שלא נספג בתוך הקציצות.

אגב, במקום לשפוך את שארית הרוטב לכיור, אפשר להוסיף לו מיץ לימון ומים ויש לימונדה.

שיהיה לכולנו חג פסח מהנה.

דניאלה שמי